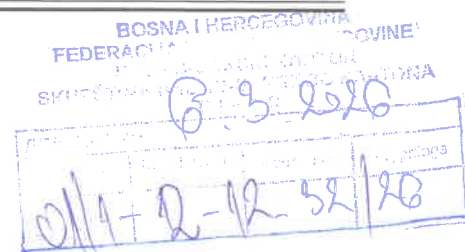

Broj: 03-36-1683-3 /2026
Bihać, 26.2.2026. godine

SKUPŠTINA UNSKO-SANSKOG KANTONA

PREDMET: Program rada JU Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa Bihać za 2026. godinu,
dostavlja se, -

Na osnovu člana 95. i 181. Poslovnika Skupštine Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/17 i 11/21), u prilogu vam dostavljamo Program rada JU Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa Bihać za 2026. godinu, uz sljedeće

O b r a z l o ž e n j e

Vlada Unsko-sanskog kantona je na 13. sjednici, održanoj dana 26.2.2026. godine, razmatrala i Zaključkom broj: 03-02-44-284/2026 prihvatila Program rada JU Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa Bihać za 2026. godinu i isti vam se upućuje na razmatranje.

S poštovanjem.

Prilog: Program rada JU Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa Bihać za 2026. godinu

Dostavljeno;

1. Naslovu,
2. a/a.

Na osnovu člana 16. Zakona o Vladi Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj 5/08), na prijedlog Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta, Vlada Unsko-sanskog kantona na 13. sjednici, održanoj dana 26.2.2026. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I

Prihvata se Program rada JU Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa Bihać za 2026. godinu i upućuje se Skupštini Unsko-sanskog kantona na razmatranje.

II

Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 03-02-44-284/2026
Bihać; 26.2.2026. godine

PRIJEDLOG

Na osnovu člana 11. m) odjeljka A poglavlja V Ustava Unsko-sanskog kantona – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 01/04 i 11/04), člana 95. stav (2) Poslovnika o radu Skupštine Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/17), na prijedlog Vlade Unsko-sanskog kantona, Skupština Unsko-sanskog kantona, na sjednici održanoj dana _____ 2026. godine, d o n o s i

ODLUKU

I

Usvaja se Program rada JU Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa Bihać za 2026. godinu.

II

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u “Službenom glasniku Unsko-sanskog kantona”.

Broj:
Datum:

Predsjedavajući Skupštine
Unsko-sanskog kantona
Nisvet Jusić, prof.

PLAN I PROGRAM RADA JU „ZAVOD ZA ZAŠTITU KULTURNOG NASLIJEĐA“ ZA 2026. GODINU

LIČNA KARTA USTANOVE

Kratak historijat ustanove

Prostornim planom BiH, Faza B – Valorizacija kulturnog naslijeđa za područje Krajine iz 1980. godine predviđeno je osnivanje Zavoda za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa u Bihaću kao regionalne ustanove, što nikad nije urađeno. Poslove zaštite obavljali su Zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa BiH i rijetko Zavod iz Banja Luke. Studija o opravdanosti osnivanja Zavoda za zaštitu kulturnog naslijeđa Unsko-sanskog kantona usvojena je 1998. godine, i na tome se stalo.

Odluka o osnivanju Javne ustanove «Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa» na prijedlog Vlade Unsko-sanskog kantona, donijela je Skupština Unsko-sanskog kantona 24. maja 2004. godine, broj: 01-1-200/04.

Zakon o zaštiti kulturnog naslijeđa, na prijedlog Vlade Unsko-sanskog kantona donijela je Skupština Unsko-sanskog kantona 24. maja 2004. godine, broj: 01-1-199/04.

Odluku o saglasnosti na Pravila Javne ustanove Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa, donijela je Vlada Unsko-sanskog kantona 27.10.2004. godine, broj: 03-017-837/2004.
Dopuna skupštinske Odluke o osnivanju Zavoda uslijedila je 05. januara 2005. godine broj:01-1-313/05.

Matični registarski broj subjekta upisa: 2-162, broj identifikacione oznake: 02, djelatnost, odnosno poslovi subjekta upisa u zemlji su: 92.5 Djelatnost biblioteka, arhiva, muzeja i ostalih kulturnih djelatnosti; 92.52. Djelatnost muzeja, zaštita kulturnog naslijeđa; 92.522 Zaštita kulturnog naslijeđa.

Naziv: Javna ustanova «Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa» Bihac

Adresa: Ulica 5. korpusa broj 2

Sjedište: 77000 Bihac

Upis u Sudski registar: U/I-19/04. sa sjedištem u Bihaću

ID: 4263421390008.,

Podrazred djelatnosti: Zaštita kulturne baštine 92.522

Djelatnost:

- 58.11 Izdavanje knjiga;
- 71.11 Arhitektonske i inženjerske djelatnosti i s njima i povezano tehničko savjetovanje;
- 71.12 Inženjerske djelatnosti i s njima povezano tehničko savjetovanje;
- 72.20 Istraživanje i eksperimentalni razvoj u društvenim i humanističkim naukama;
- 91.01 Djelatnost biblioteka i arhiva;
- 91.02 Djelatnost muzeja;
- 91.03 Rad historijskih mjesta i građevina, te sličnih znamenitosti za posjetioce.

Pravni status: Javna ustanova
Telefon: 037 220 348
Web site: <https://www.kulturnonaslijedjeusk.ba>
Email: info@kulturnonaslijedjeusk.ba

Odgovorna osoba: Midhada Midžić, direktor (Ugovor o zasnivanju radnog odnosa sa direktorom broj: 01-527/22 od 12.10.2022. godine uz saglasnost Vlade USK-a broj: 03-017-5004/2022 od 29.09.2022. godine).

Upravni odbor: dva člana imenovana dana 18.03.2025. godine, Rješenjem Vlade USK-a broj: 10-02-51-275/2025

Anis Džanić – iz reda uposlenih
Osmanović Edina – ispred Osnivača

Treći član imenovan dana 24.06.2025. godine, Rješenjem Vlade USK-a, broj: 10-02-51-662/2025

Ammar Merdanić – ispred Osnivača

Interni revizor: Nije imenovan
Eksterni revizor: Nije angažovan

Broj zaposlenih: Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih mjesta broj: 01-73/22 od 25.02.2022. godine predviđeno je osam (8) radnih mjesta, od čega trenutno radi

šest (6) zaposlenika, uključujući i direktora

r/b	Radno mjesto	Opis posla	Stručna sprema
1	Direktor	Rukovođenje	VSS
2	Stručni saradnik za oblast nepokretnog kulturnog naslijeđa	Projektovanje, revizija, nadzor, izrada mišljenja	VSS
3	Stručni saradnik za arheološko naslijeđe	Izrada elaborata, projekata, stručnih mišljenja, arheološka istraživanja	VSS
4	Stručni saradnik za graditeljsko naslijeđe	Izrada idejnih nacrti, projekata i druge tehničke dokumentacije	VSS
5	Stručni saradnik za oblast dokumentacije	Stvaranje i vođenje dokumentacionog centra, izrada procedura i pravila vezanih za poslove dokumentacionog centra	VSS
6	Stručni saradnik za historijsko i nematerijalno naslijeđe	Prikupljanje i kompletiranje dokumentacije o istraživanju kulturnog naslijeđa, utvrđivanje historijske vrijednosti itd.	VSS
7	Stručni saradnik za pravne poslove	Izrada pravnih dokumenata i normativnih akata	VSS
8	Stručni saradnik za finansijske i knjigovodstvene poslove	Stručna izrada i obrada finansijskih dokumenata i izvještaja	VSS

Zavod je smješten u prizemlju nacionalnog spomenika zgrade Kloster u prostoru od 82 m².

I. UVOD

Dosadašnje djelovanje ustanove potvrđuje ispravnost kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih ciljeva u radu Javne ustanove „Zavoda za zaštitu kulturnog naslijeđa“, kojeg je usvojila Vlada i Skupština Unsko-sanskog kantona, gdje je istaknuta potreba za praćenje i usaglašavanje zakonodavstva, planova i programa rada iz područja kulturnog naslijeđa koji se donose na nivou BiH.

Potrebo je istaknuti da je Zavod ostvario uspješnu saradnju sa gradovima i općinama na području Unsko-sanskog kantona, predstavnicima općina i gradova, kulturnim institucijama, kao i turističkim zajednicama.

U Zavodu je trenutno zaposleno šest zaposlenika: stručni savjetnik za pravne poslove, stručni savjetnik za nepokretno kulturno naslijeđe, stručni saradnik za dokumentacione poslove, stručni saradnik za graditeljsko naslijeđe, stručni saradnik za arheološko naslijeđe i direktor. U narednoj godini je potrebno i materijalno jačanje ustanove, kao glavnog cilja zaštite, očuvanja dobara kulturnog naslijeđa, razvoja kulture i kulturnog turizma, unapređenje rada na prostoru Unsko-sanskog kantona, a i samog Zavoda kao specijalizirane ustanove osnovane radi potreba ove vrste.

Dvije temeljne činjenice se odnose na: „Uredbu o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju“ i „Uredbu o obavljanju prethodnih radova istraživačkog karaktera na nacionalnim spomenicima“. Shodno navedenom, na prostoru BiH, trenutno ovlaštenje za projektovanje, reviziju i nadzor, te građenje do sad ima oko 10 licenciranih kuća, što uveliko otežava rad na terenu, ali i povećava troškove.

Iz pomenutih razloga i iskustava u primjeni navedene regulative, Javna ustanova „Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa“ nastojće ishodovati licencu za projektovanje, te stupiti u kontakt sa vodećim građevinskim firmama na prostoru USK-a, kako bi ih upoznali sa zakonskom regulativom za ishodovanje potrebne licence za rad na nacionalnim spomenicima.

Na ovaj način bi se uveliko smanjili troškovi koji se izdvajaju za projektnu dokumentaciju za nacionalne spomenike, kao i cijene građevinskih radova koje su daleko veće kada ih rade firme koje imaju licencu za građenje na nacionalnim spomenicima.

2. DJELATNOST USTANOVE

Zavod je ustanova koja obavlja djelatnost zaštite kulturnog naslijeđa na području Unsko-sanskog kantona. Djelatnost Zavoda je od javnog interesa. U okviru svoje djelatnosti Zavod obavlja sljedeće poslove:

- * Pronalaženje,
- * Zaštitu,
- * Održavanje,
- * Popularizaciju i
- * Obnavljanje dobara kulturnog naslijeđa.

2.1. Polje djelatnosti

Shodno Pravilniku o radu i važećim propisima Plan rada za 2026. godinu ogleda se u kontinuiranom vršenju:

- **Istraživanja, evidencije, valorizacije;**
Zavod svakodnevno vrši istraživanje svih vrsta podloga (historijskih, foto, usmenih saznanja, karata i sl.), te ih preispituje, preklapa sa postojećim i dalje priprema za rad. Ova vrsta posla je redovna djelatnost i provodi se tokom cijele godine.
- **Pravna zaštita;**
prvi osnov zaštite dobara jeste pravna zaštita, čime se sprečava nestručan rad nad dobrima, sknavljenje tipa uklanjanja elemenata i interpolacija raznih sadržaja. Zavod pokušava u što većem broju staviti pod zaštitu dobra (bilo lokalnog nivoa, kantonalnog ili liste nacionalnih spomenika), te se ovakva procedura provodi na oko 10-15 objekata/lokaliteta u godini,
- **Stvaranje dokumentacione osnove;**
svaki početak rada se bazira na dokumentacionoj osnovi. Ona uslovljava vrstu i metodologiju rada.
- **Registar dobara pokretnog i nepokretnog naslijeđa,**
u saradnji sa svim gradovima, općinama i ustanovama koje djeluju na polju kulture pokrenuta ja aktivnost izrade centralnog registra svih dobara na prostoru USK-a. Trenutno je obrađeno oko 500 objekata i lokaliteta, te izvršena valorizacija, opis, te osnovni plan aktivnosti. Iz registra će biti dostupni svi osnovni podaci (historijske podloge, foto prilozi, dosadašnje intervencije, te planirane aktivnosti kroz faze rada).
- **Izrada programa za obezbjeđenje investicija za dobra kulturnog naslijeđa,**
Zavod redovno prati javne pozive za učešće i sufinansiranje od lokalnog pa do državnog nivoa. U 2025. godini smo aplicirali za sredstva na javni poziv Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica sa projektom revitalizacija zgrade II zasjedanja ZAVNOBiH-a u Sanskom Mostu. Pored navedenih izvora finansiranja, projekte Zavoda finansiraju i Vlada USK-a putem Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta USK-a, kao i gradovi i općine sa područja USK-a, zavisno gdje se nalazi objekat na kojem se radi intervencije.
- **Izdavanje mišljenja o intervencijama u prostoru;**

redovna aktivnost koja se radi za potrebe gradova i općina, ministarstava, ali i za fizička lica. Uglavnom se odnosi na mišljena o statusima dobara, mišljenjima za izgradnju novih objekata u zaštićenim zonama i sl.

- **Održavanje postojećih objekata i cjelina kulturnog naslijeđa;**

- **Obnova i rekonstrukcija objekata;**

- **Izrada konzervatorskih podloga;**

kod ove tri aktivnosti presudna su finansijska sredstva. Iz razloga visokih investicija Zavod većinu aktivnosti provodi u fazama i to prema planu aplikacija za koje se javljamo. U velikoj mjeri kod tekućeg održavanja/čišćenja/ pomažu lokalno stanovništvo i lokalna zajednica.

- **Popularizacija kulturnog naslijeđa;**

po završetku kalendarske godine, kada je u mogućnosti, Zavod vrši prezentaciju radova kroz godišnje aktivnosti pojedinih udruženja, općina i ustanova. Prezentacije se uglavnom odnose na razne vrste izložbi, koje predstavljaju vrstu i metodologiju rada, promjenu tehnika i materijala, izradu publikacija i kataloga, te izdavanje stručnih i prezentacijskih knjiga.

2.2. Predmet zaštite dobara pokretnog, nepokretnog kulturnog naslijeđa, te njihove grupe i cjeline koje uključuju i pojas oko dobara kulturnog naslijeđa

Spomenici kulture su dobra od općeg interesa koja uživaju posebnu zaštitu i na način propisan zakonima i međunarodnim konvencijama, čiji je potpisnik BiH.

Smatra se da oštećenje ili nestanak svakog primjerka kulturnog naslijeđa predstavlja osiromašenje baštine svih naroda svijeta budući da svaki narod daje svoj doprinos svjetskoj kulturi.

U članu 1. Zakona o zaštiti kulturnog naslijeđa u članu 1. kaže se «Spomenici kulture stavljaju se pod zaštitu prema odredbama ovog zakona. Spomenici kulture zaštićuju se ovim zakonom bez obzira u čijem su vlasništvu i jesu li registrovani »

Zakon o zaštiti kulturnog naslijeđa u članu 2. definira «Spomenici kulture u smislu ovog zakona su nepokretne i pokretne stvari, te njihove grupe i cjeline» koje u svom današnjem stanju, sadržaju, suštini i vrsti imaju osobine koje se smatraju kao historijska, naučna, umjetnička, kulturna, estetska i etnografska vrijednost, koji su izvor saznanja, dokazi historijskih zbivanja, kulturnih dostignuća, narodnog života i običaja, svjedoci o značajnim događajima, ljudima, idejama, legendama i vjеровanjima, koji mogu biti od značaja za razumijevanje i obilježavanje historijskih i kulturnih zbivanja.

2.3. Ciljevi zaštite i očuvanja dobara kulturnog naslijeđa

Posebnosti kulturnog naslijeđa kao temelj za razvoj USK-a predstavlja i graditeljsko naslijeđe sa naglaskom na stare gradove, koji čine jedinstvenu koncentraciju ratnih utvrda, kao posebnost u evropskim okvirima. Taj koncept je osnov za razvoj turizma na USK-u kao kulturnog čina tj. turizma sa kulturnom motivacijom na ovom području.

3. KRATKOROČNI CILJ

Provedba Programa i plana rada za 2026. godinu se odnosi na nastavak aktivnosti koje su započele u 2025. godini odnosno i u ranijim godinama, a pažnja bi se najviše usmjeravala na nastavak aktivnosti na skeniranje dokumentacione građe koju posjeduje Zavod, kako bi se stvorili preduslovi za digitalizaciju kompletne građe koju Zavod posjeduje, za što će biti potrebno da se nabavi neophodna oprema za kvalitetnu provedbu ove aktivnosti, kao i nabavka osnovne opreme za arheološka istraživanja, koju Zavod nema.

Kako su u toku aktivnosti za ishodovanje dozvole za građenje za zgradu II zasjedanja ZAVNOBiH-a u Sanskom Mostu, u toku 2026. godine planiramo obezbijediti sredstva za početak radova, kako sa federalnog nivoa putem javnih poziva, tako i iz granta za kulturno naslijeđe – nacionalni spomenici našeg resornog ministarstva.

U 2026. godini planiramo i nastavak radova na Konzervaciji, sanaciji i restauraciji Jevrejskog groblja u Bihaću, sukladno obezbjeđenim finansijskim sredstvima i ishodovanim dozvolama.

U toku 2026. godine Zavod planira napraviti događaj koji bi okupio predstavnike svih gradova i općina USK-a, iz oblasti kulture, obrazovanja i općenito predstavnike vlasti, kako bi smo predstavili upis „masnice“ na Preliminarnu otvorenu listu nematerijalnog kulturnog naslijeđa Federacije BiH, koju vodi Federalno ministarstvo kulture i sporta, a čiji predlagatelj je bio upravo JU „Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa“.

Također planiramo obilježiti Međunarodni dan arheologije, kroz organizaciju manifestacije na kojoj bi djeci uzrasta do 15 godina organizirali predavanje o arheologiji, njenim osnovama, kao i značaju, te bi u sklopu iste organizirali posjet Kapetanovoj kuli, gdje bi se opet uz prikladno predavanje djeca upoznala sa stalnim postavkama koje se u njoj nalaze. Najznačajniji dio ove manifestacije bi bila promocija slikovnice/bojanke, čiji izdavač bi bio Zavod, a koja bi također govorila o arheologiji našeg područja, kroz ilustracije i prikladan tekst. Sudionicima bi također omogućili izradu replika određenih arheoloških predmeta, karakterističnih za naše podneblje, na odgovarajućim vrstama materijala.

Jedna od aktivnosti Zavoda u toku 2026. godine biće i prijedlog novog Zakona o zaštiti kulturnog naslijeđa, koji bi uveliko olakšao rad Zavoda i konkretizirao njegove nadležnosti i ovlasti. Dosadašnji Zakon o zaštiti kulturnog naslijeđa datira iz 2024. godine i neophodno ga je izmijeniti, proširiti, prilagoditi ga sadašnjem vremenu, te njime jasno precizirati ulogu i ovlasti Zavoda za zaštitu kulturnog naslijeđa na području USK-a.

Očuvanje, odnosno zaštita i korištenje svih vrsta dobara naslijeđa, baštine i tradicije u savremeno doba dobija sve veću ulogu i značaj. Naslijeđe postaje sve važniji dio identiteta svakog pojedinca, zajednice, pa i cijelih naroda. Zbog toga društvo čini velike napore da što bolje uredi oblast zaštite i korištenja naslijeđa. To se događa kroz uređen pravni okvir navedene oblasti i rad potrebnih ustanova, kao i rad profesionalaca u sektoru zaštite i korištenja naslijeđa. I danas se u oblasti zaštite i korištenja kulturno-historijskog naslijeđa na području našeg kantona koristi *Zakon o zaštiti i kulturnog naslijeđa* donesen još 2004. godine, a koji je važio i važi do donošenja novog na području Unsko sanskog kantona.

Pomenuti zakon nakon više od osamnaest godina od usvajanja je u mnogo čemu prevaziđen. Sama vremenska distanca od donošenja istog do danas zabilježila je mnoge društvene, ali i pravne promjene, kao i naučni i tehnički napredak.

Također, novim zakonom bi se uvela novina kategorizacije dobara baštine na način:

Dobra baštine koja se nalaze na području Kantona svrstavaju se u tri kategorije:

- a) I kategorija: dobra baštine od izuzetnog značaja za građane i narode Kantona,
- b) II kategorija: dobra baštine od velikog značaja za građane i narode Kantona,

c) III kategorija: ostala značajna dobra baštine.

Veliki broj manjkavosti i nedorečenosti procedura postojećeg Zakona ogleda se u samom postupku proglašenja dobra kulturne baštine, uloga pojedinca-građanina kojem je otežan pristup da pronađeno kulturno dobro stavi pod zaštitu, čime je stvarana letargija za poduzimanje tih radnji, a slijedom toga i slabljenje svijesti o ovako značajnom pitanju. Također, postojećim Zakonom iz 2004. godine nije izvršena klasifikacija dobara kulturnog naslijeđa, kao i procedura stavljanja pod kantonalnu zaštitu.

Osim toga, pomenuti Zakon kada govori o kaznenim odredbama, ne precizira odgovornost ustanova nadležnih za bavljenje ovom djelatnošću.

Novim zakonom bi se definisao način provođenja mjera za zaštitu i korištenje naslijeđa, precizirala uloga Zavoda u svemu tome, definisale nadležnosti subjekata zaštite i kaznene odredbe za nepoštivanje istih.

Valja još navesti da je prilikom izrade Zakona o zaštiti kulturne Baštine Unsko saskog kantona obrađivač imao u vidu potrebu usklađivanja zakona sa propisima Bosne i Hercegovine i Evropske unije. U tom smislu Zakon je usklađen sa odredbama *Zakona o provedbi odluka Komisije/Povjerenstva za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini* ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/02, 8/02, 27/02, 6/04 i 51/07), kao i sa odredbama međunarodnih multilateralnih ugovora kojima je pristupila Bosna i Hercegovina, a koji su iz oblasti od značaja za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa (Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, Pariz, 1972., Konvencija o mjerama za zaštitu i sprečavanje nedozvoljenog uvoza, izvoza i prenosa svojine kulturnih dobara, Pariz, 1970; Konvencija za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba, Hag, 1954; Konvencija za zaštitu podvodnog kulturnog naslijeđa, Pariz, 2001; Konvencija za zaštitu nematerijalnog kulturnog naslijeđa, Pariz, 2003; Konvencija za zaštitu i promociju kulturnih različitosti, Pariz, 2005. Evropska konvencija o kulturi, Pariz, 1954; Evropska konvencija o zaštiti arheološkog naslijeđa, London, 1969; Konvencija o zaštiti arhitektonskog naslijeđa Evrope, Granada, 1985; Okvirna konvencija o vrijednosti kulturnog naslijeđa za društvo, Faro, 2005; Evropska konvencija o krajolicima, Firenca, 2000.).

4. SREDNJOROČNI CILJEVI (2027-2029)

Srednjoročni ciljevi se ogledaju u tome da je neophodno raditi na stručnom usavršavanju i osposobljavanju zaposlenika, koji su trenutno zaposleni u Zavodu, kako bi što kvalitetnije i efikasnije obavljali poslove i radili na što profesionalnijem razvoju Zavoda i njegovom predstavljanju javnosti u što boljem svjetlu. Potrebno je razmišljati i u smjeru obezbjeđenja novog, većeg prostora u kojem bi djelovao Zavod, kako bi se stvorili uslovi za nova zapošljavanje stručnog kadra, čime bi se kvalitet rada Zavoda podigao na još veći nivo, koji ova ustanova i zaslužuje.

Također treba napomenuti da je dobru saradnju, koju Zavod već ima, potrebno dodatno unaprijediti sa svim ustanovama koje se bave kulturom, kao i turističkim zajednicama gradova i općina USK-a, te ih uveliko uključiti u razvoj i implementaciju projekata. Veoma bitno je napomenuti i unapređenje saradnje sa Ministarstvom privrede USK-a.

5. DUGOROČNI CILJEVI (2030-2032)

Prvenstveno se odnosi na praćenje i usaglašavanje zakonodavstva, planova i programa rada iz područja kulturnog naslijeđa, koji se donose kako na kantonalnom nivou, tako i na nivou BiH. Ovdje se prvenstveno misli na zakonsku regulativu koja rješava vlasnike zaštićenih objekata, zaštitni pojas dobara, te pristupne komunikacije (bilo pješačke ili kolske, zavisno od terena). Nakon rješavanja imovinsko-pravnih dokumenata posebnu pažnju treba posvetiti konzervaciji¹ dobara (kao prvi korak rehabilitacije i zaštite). Sa konzervacijom dobra objekat se stavlja u funkciju turističke ponude, te predstavlja razvojnu šansu samoodrživosti kao temelj razvoja, kako lokalne sredine, tako i prezentacije Unsko sanskog kantona. Većina dobara (prvenstveno se odnosi na stare gradove USK-a) je u jako lošem stanju, te su za njihovu rehabilitaciju neophodna velika sredstva i vrijeme. Npr. stari grad Krupa, Ostrovica, Bužim, Ostrožac, Ključ, Sokolac, zgrada Konak u Bihaću i sl. su veliki projekti koji se moraju uvrstiti kao strateški ciljevi Kantona, a ne samo gradova i općina, izraditi detaljan plan aktivnosti, te kroz provedbu zakona o kulturnoj baštini uključiti sve sfere životne zajednice u ove projekte.

5.1. Obrazloženje ciljeva

Održivi razvoj je glavni cilj zaštite i očuvanja dobara kulturnog naslijeđa, pa je u skladu s tim neophodno kreiranje principa i smjernica koji će planiranju grada, investitorima, gradskoj upravi, privrednicima i stanovnicima omogućiti orijentaciju i sredstva za očuvanje historijskih gradskih cjelina i pojedinačnih objekata, ali za zadovoljavanje zahtjeva globalne privrede.

6. NORMATIVNI OKVIR

Ljudska prava čine opšti pravni okvir koji sadrži široku skupinu prava koja se kreću od osnovnog prava na život do prava na kulturni identitet. Ona se razlikuju od ostalih po tome što pripadaju svakom čovjeku i ravnopravno se odnose na sve i što obaveze koje proizilaze iz ovih prava leže na državi i javnoj vlasti.

6.1. Zakonski osnov djelovanja

Djelovanje Zavod bazirano je na:

- Zakon o zaštiti kulturnog naslijeđa USK-a;
- Odluka o osnivanju Zavoda za zaštitu kulturnog naslijeđa.

II RAZRADA

1. Kratka analiza stanja dobara kulturnog naslijeđa na prostoru USK-a

¹ **Konzerviranje** podrazumjeva očuvanje postojećih vrijednosti baštine u neizmijenjenom obliku, odnosno zaštitu njenih historijskih karakteristika. Ono se primjenjuje kod objekata velike kulturne vrijednosti, a koji su u dobrom stanju očuvani. Konzervacija je dostizni cilj svih zajednica sa skromnim budžetom, te ne predstavlja detaljno ispitivanje historijskih podloga, te izrade detaljne projektne dokumentacije.

Na početku teksta istaknuta je važnost Uredbi koje regulišu odnose učesnika u građenju, a time i očuvanju dobara kulturnog naslijeđa od improviziranih intervencija, potom, poštivanje Zakona o kulturi i početak formiranja savjeta za kulturu po općinama Unsko-sanskog kantona u znatnoj mjeri mogu dati doprinos u razvoju kulture i kulturnog turizma, aktivno učestvovati u određivanju prioriteta za intervencije na dobrima kulturnog naslijeđa, raditi na očuvanju i evidentiranju dobara i sprječavanju evidentne devastacije graditeljskog kulturnog naslijeđa, trgovine nepokretnim dobrima i sprječavanju ilegalnih arheoloških iskopavanja.

2. OBAVLJANJE REDOVNE DJELATNOSTI

Shodno Pravilniku o radu i važećim propisima, Plan rada za 2026. godinu ogleda se u kontinuiranom vršenju: istraživanja, evidencije, valorizacije, pravne zaštite, stvaranja dokumentacione osnove, uspostavljanja registra dobara pokretnog i nepokretnog naslijeđa, izrade programa za obezbjeđenje investicija za dobra kulturnog naslijeđa, izdavanje mišljenja o intervencijama u prostoru, održavanje postojećih objekata i cjelina kulturnog naslijeđa, obnova, rehabilitacija, sanacija objekata, izrada konzervatorskih podloga, popularizacija kulturnog naslijeđa.

Treba napomenuti da fizička obnova objekata i lokaliteta, kao i realizacija svih aktivnosti Zavoda zavise od visine sredstava koje Zavod dobije od Vlade USK-a putem Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta USK-a, gradova i općina koji sufinansiraju projekte, te putem javnih poziva na svim nivoima vlasti.

3. PLANIRANI PROJEKTI U 2026. GODINI

Kapitalni projekti na revitalizaciji dobara kulturnog naslijeđa na prostoru Unsko sanskog kantona odvijaju se djelovanjem više učesnika, od kojih je Zavod glavni nosilac aktivnosti. Finansijska sredstva za realizaciju planiranih projekata većim dijelom se obezbjeđuju iz Granta za kulturno naslijeđe – nacionalni spomenici i Granta za ustanove kulture Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko sanskog kantona, iz sredstava planiranih Budžetom, te apliciranjem na javne poziva kod federalnih ministarstava, te drugih institucija i organizacija, kao i iz sredstava iz budžeta gradova i općina.

U pripremi plana i programa rada Zavoda postoji praksa konsultovanja Zavoda sa gradovima i općinama sa prostora Unsko sanskog kantona, općinskim ustanovama kulture, turističkim zajednicama, kulturnim centrima, kao i sa vjerskim ustanovama.

Na taj način se došlo na preko 40 prijedloga za intervencije na dobrima kulturnog naslijeđa. Ovaj impozantan interes, rezultat je rada Zavoda, gdje svi uočavaju mogućnost da svojim radom doprinesu dobiti vlastite sredine. Radi navedenog razloga, a u cilju očuvanja interesa lokalne zajednice za dobra kulturnog naslijeđa pristupili smo pripremi stručnih opisa, procedura i svih drugih neophodnih informacija za apliciranje programa i projekata u cilju finansijske podrške u 2026. godini.

Na sljedećim stranama su tabele Plana rada Zavoda za potrebe gradova i općina, općinskih ustanova, vjerskih ustanova sa prostora Unsko-sanskog kantona, kao nosioca i partnera aktivnosti za podnošenje aplikacija za finansijsku podršku sa kantonalnog i viših nivoa vlasti, raspisivanje javnih poziva za projektovanje i realizaciju radova na planiranim objektima.

Aplikacije Zavoda za finansijsku podršku za intervencije na dobrima kulturnog naslijeđa u 2026. godini prema Federalnom ministarstvu kulture i sporta, Federalnom ministarstvu prostornog uređenja, Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine - Sektor za nauku i kulturu, Federalnom ministarstvu raseljenih osoba i izbjeglica, Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona, shodno javnim pozivima, saradnja sa gradovima i općinama.

PLAN APLIKACIJA ZA 2026.godinu

Grad Bihać

r/ b	Naziv projekta	Opis projekta	Aplicirati prema:	voditelji	realizacija
1	Konzervacija, sanacija i restauracija Jevrejskog groblja u Bihaću	Ishodovanje neophodnih dozvola, nastavak sanacije – druga faza po projektnoj dokumentaciji	Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Usk-a, Federalno ministarstvo prostornog uređenja, Federalno ministarstvo kulture i sporta	Zavod	Zavod
2	Sanacija krovišta i stepeništa nacionalnog spomenika Turbe – Mauzolej u Bihaću	Sanacija krovišta i pristupnog stepeništa po projektnom zadatku	Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Usk-a, Federalno ministarstvo kulture i sporta, Grad Bihać	Zavod	Zavod
3	Sanacije bedema oko Kapetanove kule	Sanacija preostalog dijela bedema po projektnom zadatku	Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Usk-a, Grad Bihać	Zavod	Zavod
4	Prospekcija arheoloških lokaliteta u Golubiću i Privilici	Sistemska prospekcija, koja podrazumijeva sistemski obilazak terena, prikupljanje površinskih nalaza (keramika, kamen, opeka), te evidentiranje tragova u reljefu i vegetaciji, te nakon toga geofizička prospekcija i zračna fotografija i snimanje LiDARom.	Federalno ministarstvo kulture i sporta, Federalno ministarstvo prostornog uređenja, Grad Bihać, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta USK-a	Zavod	Zavod

5.	Obnova crkve Svetih apostola Petra i Pavla	Početak rekonstrukcije usklađivanja dokumentacije	aktivnosti nakon projektne	Grad Bihać, Vlada USK-a, Parohija Bihaćka		250.000,00
----	--	---	----------------------------	---	--	------------

Općina Velika Kladuša

r/b	Naziv projekta	Opis projekta	Aplicirati prema:	voditelji	realizacija
1	Sanacija krovišta nacionalnog spomenika Stari grad u Velikoj Kladuši	Preostali radovi na sanaciji krovišta	Općina Velika Kladuša, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta USK-a	Zavod	Zavod
					100.000,00

Općina Sanski Most

r/b	Naziv projekta	Opis projekta	Aplicirati prema:	voditelji	realizacija
1	Rehabilitacija nacionalnog spomenika zgrade II zasjedanja ZAVNOBiH-a	Nakon pribavljanja dozvole za građenje, početak građevinskih radova prema projektnoj dokumentaciji	Min.obrazovanja, kulture i sporta USK-a, Općina Sanski Most, Federalno ministarstvo prostornog uređenja, Federalno ministarstvo raselejenih osoba i izbjeglica	Zavod	Zavod
2.	Hitna sanacija nacionalnog spomenika Rimski most u Starom Majdanu	Geodetsko snimanje i izrada projekta za hitnu sanaciju mosta	Općina Sanski Most, Federalno ministarstvo prostornog uređenja, Federalno ministarstvo kulture i sporta, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta USK-a		
			-	-	800.000,00

Općina Bosanski Petrovac

r/b	Naziv projekta	Opis projekta	Aplicirati prema:	voditelji	realizacija
1	Sistematsko	Prva faza arheološkog			

	arheološko istraživanje na nacionalnom spomeniku historijskoj cjelini Bjelaj u Bjelaju – prva faza	istraživanja na nacionalnom spomeniku graditeljskoj cjelini Bjelaj	Općina Bosanski Petrovac, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta USK-a, Federalno min. kulture i sporta	Zavod	Zavod, Općina Bosanski Petrovac
			-	-	35.000,00

Općina Ključ

r/b	Naziv projekta	Opis projekta	Aplicirati prema:	voditelji	realizacija
1	Čišćenje nacionalnog spomenika tvrđave Kamičak u Ključu	Prva faza bi obuhvatila čišćenje prilaza i dijela oko tvrđave i postavljanje rasvjete	Općina Ključ, Ministarstvo obrazovanja, kulture, nauke i sporta USK-a	Zavod	Zavod,
			-	-	20.000,00

PLAN TEKUĆIH AKTIVNOSTI ZAVODA

r/b	Naziv projekta	Opis projekta
1	Popis i izrada centralnog registra dobara kulturnog naslijeđa USK-a	Zavod vrši popis, snimak i izradu digitalizacije svih dobara, a to uključuje terensko snimanje, pronalaženje historijskih i tehničkih podloga, izrada table objekata i postavljanje na web stranu.
2	Izrada stručnih mišljenja i programskih aktivnosti	Zavod redovno za potrebe lokalne zajednice, pravnih i fizičkih lica izdaje stručna mišljenja, planove rada i izrade programa.
3	Prezentacija	Kada ima priliku i mogućnosti Zavod vrši prezentaciju svog rada u gradovima i općinama USK-a, te učestvuje u kulturnim manifestacijama.
4	Izrada publikacija	Plan aktivnosti je da Zavod izda publikaciju o kulturnim dobrima na području Unsko sanskog kantona, koja bi se bazirala na novim metodama upotrebe alata ili materijala, novih nalaza ili jednostavno prezentacija dobara USK-a, te publikacija slikovnice/bojanke o kulturnim dobrima na području USK-a

III ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Uvažavajući činjenicu da kulturno naslijeđe Unsko sanskog kantona predstavlja temelj očuvanja identiteta, historijskog kontinuiteta i društvene kohezije ovog prostora. Kulturno naslijeđe je ključni faktor za razumijevanje vlastite prošlosti, ali i sredstvo edukacije građana o historijskim procesima, običajima i vrijednostima zajednice.

JU "Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa" radi na zaštiti, dokumentovanju, promovisanju i edukaciji o kulturnim dobrima, s ciljem da se baština sačuva za buduće generacije i da se podigne svijest stanovništva o njenoj vrijednosti.

Spomenici kulture direktno doprinose razvoju turizma, a razvoj kulturnog turizma tako postaje alat ne samo za promociju kulturne baštine nego i za ekonomsko osnaživanje lokalne zajednice.

Iako bogato kulturno naslijeđe donosi veliki potencijal, ono također zahtjeva održivu zaštitu i odgovorno upravljanje. Stoga je neophodno da u cilju uspješnog provođenja Plana i programa rada JU „Zavoda za zaštitu kulturnog naslijeđa“, ova ustanova mora biti podržana odgovarajućim finansijskim resursima, kako bi se što kvalitetnije realizirali njeni ciljevi. Potrebno je dodatno unaprijediti saradnju između institucija, lokalnih vlasti i zajednica kako bi se omogućila dugoročna strategija zaštite i valorizacije baštine.

Kulturno naslijeđe ima širi društveni i kulturni uticaj, ono je živa komponenta savremenog društva. Pomaže u izgradnji lokalnog i nacionalnog identiteta u multietničkom i multikulturalnom okruženju.

Rad JU „Zavoda za zaštitu kulturnog naslijeđa“ treba biti podržan i prepoznat, jer kulturno naslijeđe predstavlja historijski identitet, obrazovni resurs, ekonomski potencijal i društvenu vrijednost.

direktorica

Midhada Midžić, dipl. ecc.

Broj: 02-845/25

Datum: 31.12.2025. godine